

Profesora Mieczysława Gogacza ujęcie etyki

Dawid Lipski

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Definicja etyki :

”Etykę stanowi ustalenie, które działania ludzkie chronią zgodne z prawdą dobro osób”^[1]

^[1] Gogacz M., *Wprowadzenie do etyki chronienia osób*, Warszawa 1998, s.7.

„Etykę stanowi ustalenie...

- **Przedmiot bezpośredni etyki:**

Dzięki temu, że etyka zajmuje się pryncypiami postępowania, wyodrębnia się jej autonomiczność w usystematyzowanym porządku twierdzeń

- **Przedmiot pośredni etyki:**

Antropologia filozoficzna, na której w znacznej mierze bazuje wiedza etyki

...które działania ludzkie chronią...

Trzy pryncypia, które stają się podstawą każdego rozumnego i odpowiedzialnego działania wobec drugiego człowieka:

- Mądrość
- Sumienie
- Kontemplacja

- **Mądrość**

Pierwsza i najważniejsza, która pomaga nam określić i poprawnie ująć, jakie skutki dany byt w nas wywołuje

- **Sumienie**

Jako sąd intelektu, skłaniający nas do dobra, sumienie jest pewnym rozpoznaniem bytu z płaszczyzny wiedzy, pobudzającym jednocześnie wolę. Dlatego z jednej strony pożąda ono dobra, z drugiej zaś uchwycenia prawdy

- **Kontemplacja**

„jest zatrzymaniem procesu rozpoznawania pryncypiów w ich wpływie na intelekt” [\[1\]](#). Będąc pewnym zastanowieniem, podtrzymuje nas w styczności z realnie oddziałującym przez swoje własności transcendentalne bytem i rozpoznaniem utwierdzającym, iż warto trwać w tej relacji

[\[1\]](#) Gogacz M., *Ku etyce chronienia osób. Wokół podstaw etyki*, Warszawa 1991, s.114.

Relacje osobowe jako podłoże dla działań chroniących osoby

- **Relacje oparte na akcie istnienia bytów, powodują podczas współobecności osób potrzebę chronienia tej więzi przez intelekt**

„Realna wartość, gdy jest trwaniem realnej relacji, stawia nas wobec realnych osób. Wprost wiąże nas z osobami, często na zawsze [...] Te podstawowe więzi to pełna życzliwość i pełne zaufanie. Nazywają się one inaczej miłością, wiarą i nadzieją, która polega na naszym wyborze życzliwości i zaufania, trwania w powiązaniach przez miłość i wiarę” [\[1\]](#).

[\[1\]](#) Gogacz M., *Osoba zadaniem pedagogiki. Wykłady bydgoskie*, Warszawa 1997, s.41.

...zgodne z prawdą...

Dzięki prawdzie jako własności transcendentalnej, byt niejako ujawnia intelektowi poznającemu konstytuujące go pryncypia **istoty i istnienia**

intelekt z daną wiedzą o rzeczywistym bycie chce odnieść się do niego z poszanowaniem w skutek odkrytych jego wewnętrznych zasad

prawda jako przejaw istnienia wskazuje i dotyczy **zawsze konkretnego bytu istniejącego**

...dobro...

Dobro w znaczeniu:

- **Metafizycznym**

Dobro ujmuje się jako własność transcendentálną, dzięki której człowiek jako byt wywołuje w podmiocie poznającym wstępną akceptację, a w dalszej mierze chęć dokładniejszego poznania i nawiązania głębszej relacji. Dobro określane jako konwertybilium bytu wyklucza istnienie zła metafizycznego. Tak rozumiane zło wiązałoby się z brakiem bytu, co w porządku metafizycznym wykluczałoby sam byt.

- **Aksjologicznym**

Zło jako brak dobra jest niewłaściwym doborem działań lub po prostu ujęciem jakiegoś braku, który zaburza strukturę relacyjną. „Zło ma źródło w człowieku i polega na wyznaczeniu bytom i wytworom funkcji lub celu zadawania bólu, cierpienia duchowych, powodowania zniszczenia zarówno innych bytów jak i wytworów” [1].

[1] Gogacz M., *Ku etyce...*, s.70.

...osób...”

„Człowiek jest bytem odrębnym, wewnątrznie ukonstytuowanym z tego, czym jest, dzięki identyfikującemu go aktowi, jest realny, osobny, niepowtarzalny”- ponadto -„samowystarczalna osobność, aktualizowana przez akt istnienia, wyrażająca się zarazem w intelektualności, czyni człowieka osobą”^[1]

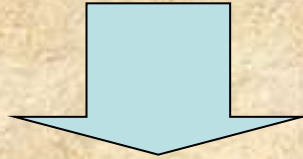
[1] Gogacz M., *Ku etyce...*, ss.18 – 19.

Wyróżnia się więc dwa „konstytutywy” dla określenia osoby:

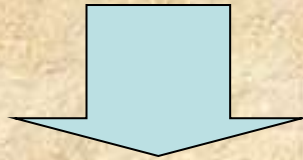
- **istnienie**, gdyż na jego własnościach możemy nawiązać relacje z bytami odpowiadającymi naszej - w domyśle – rozumnej naturze
- **intelektualność**, którą odkrywamy podczas spotkania z drugim człowiekiem, wyrażającą się w swobodzie myślenia, działania i podejmowania decyzji; automatycznie zobowiązuje nas do uszanowania wolności drugiej osoby, ponieważ akt istnienia, aktualizujący jej intelektualność, jest od nas niezależny

Etyka a prawo

poprawnie ujęte i stosowane normy działania

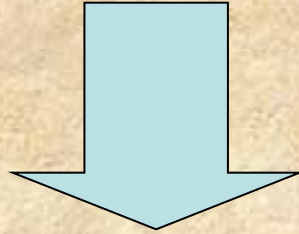

powinny stać się podłożem dla prawa stanowionego,
będącego regulatorem życia społecznego

prawo ustanowione winno być odzwierciedleniem prawa,
jakie wynika z rozumności osób, czyli bytów realnie
istniejących, a nie wytworów umysłowych, które jako
cele często osadzają się na fikcyjnym i nieosiągalnym
dobru wspólnym

Wnioski

”Etykę stanowi ustalenie, które działania ludzkie chronią zgodne z prawdą dobro osób”

Dziękuję za uwagę